

Stålorm (*Anguis fragilis*)

Stålormen er ikke en slange slik mange tror, men derimot en øgle uten ben. Mange mennesker er redd for stålorm, og derfor dreper dessverre noen dette ufarlige dyret helt uten grunn. Ofte kalles stålormen for ”kopperøgle” på grunn av fargen.

Utbredelse

Stålormen finnes i de lavereliggende delene av Østlandet, Sørlandet og langs kysten til Bergen. Det finnes også noen rapporter om stålorm så langt nord som til Sømna på Helgeland. Stålormen lever i skogen, i åpne områder, i jordbruksområder samt i hager og parker. Enkelte ganger kan man finne stålorm så høyt som 600-700 meter over havet.

Kjennetegn

Stålormen blir 40-46 cm lang, og kroppen er stiv og hard (figur 1). Vanligvis er hannene ensfarget grå, mens hunnene er lysebrune. Hunnene er oftest mørk på sidene samt at de har en mørk stripe langs ryggen. Ungene har en mer gull- eller sølvaktig farge. Akkurat som firfislene kan stålormen ”kaste” halen sin når den føler seg truet.

Livssyklus

Stålormen blir kjønnsmoden i en alder av 4-5 år. Den parer seg om våren og får vanligvis mellom 5 og 25 unger i august-september.

Atferd

Stålormen er vekselvarm, dvs. at den varmes opp av sola og luften omkring. Er det kaldt i været, vil den derfor være treg i bevegelsene. Man kan ofte finne den på steiner i sola der den forsøker å få opp kroppsvarmen (figur 2). Stålormen er mest aktiv i skumringen. Den trives spesielt godt på steder der det er fuktig. Ofte kan man finne stålorm i komposthauger. Stålormen spiser blant annet meitemark, snegler og insekter. Om vinteren ligger stålormen i dvale.

Stålormen er ikke et skadedyr!

Stålormen er fredet og gjør ingen skade (figur 3). Den skal derfor ikke under noen omstendighet bekjempes.

Forebygging

Er man redd for stålorm, og ønsker at disse skal trekke lenger bort fra bygninger kan man fjerne busker, kratt, høyt gress og komposthauger i umid-

Figur 1. Stålormen blir opptil 40-46 cm lang, og kroppen er stiv og hard (Illustrasjon: Trond Haugskott).

Figur 2. Stålormen er vekselvarm og man kan ofte finne den på steiner i sola hvor den prøver å få opp kroppsvarmen (Foto: Preben Ottesen).

Figur 3. Stålormen er en øgle uten ben og helt ufarlig (Foto: Preben Ottesen).

delbar nærhet av huset. Et slikt tiltak vil også redusere muligheten for at slanger kommer tett inn på bygningen.